

7/10073
GK=20

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

Sayı : B.21.0.GGM.0.01.610-348

.../10/2012

Konu : Soru Önergesi (7/10073)

08.11.2012* 22500

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 2/10/2012 tarihli ve A.01.0.KKB.0.10.00.00-86735 sayılı yazısı.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde alınan, Diyarbakır Milletvekili Sayın Nursel AYDOĞAN tarafından tevcih edilen 7/10073 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Hayati YAZICI
Bakan

Ek: Soru önergesi cevabı (7 sayfa).

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

EK

Diyarbakır Milletvekili Sayın Nursel AYDOĞAN'a Ait 7/10073 Sayılı Yazılı Soru Önergeseine İlişkin Cevaplar:

1) 2003 ila 2012 yılları arasındaki süreç itibarıyla; yıl bazında olmak üzere, Ülkemizin, Yakın ve Ortadoğu ile Kuzey Afrika Ülkeleriyle ticaret hacmine ilişkin tabloya, aşağıda yer verilmekte olup 2011 ile 2012 yılları verileri geçicidir.

YILLAR	ÜLKE GRUBU	İHRACAT (\$)	İTHALAT (\$)
2003	Kuzey Afrika	1.576.974.104	933.480.043
	Yakın ve Orta Doğu	5.464.809.574	3.466.136.941
YIL BAZINDA TOPLAMI		7.041.783.678	4.399.616.984
2004	Kuzey Afrika	2.203.356.412	1.169.947.801
	Yakın ve Orta Doğu	7.921.283.830	4.268.767.253
YIL BAZINDA TOPLAMI		10.124.640.242	5.438.715.054
2005	Kuzey Afrika	2.544.398.052	1.584.200.722
	Yakın ve Orta Doğu	10.184.229.880	6.066.416.509
YIL BAZINDA TOPLAMI		12.728.627.932	7.650.617.231
2006	Kuzey Afrika	3.096.665.191	1.676.694.017
	Yakın ve Orta Doğu	11.315.750.685	8.640.862.078
YIL BAZINDA TOPLAMI		14.412.415.876	10.317.556.095
2007	Kuzey Afrika	4.029.682.944	2.285.434.385
	Yakın ve Orta Doğu	15.081.321.752	10.148.759.866
YIL BAZINDA TOPLAMI		19.111.004.696	12.434.194.251
2008	Kuzey Afrika	5.850.262.282	3.535.989.794
	Yakın ve Orta Doğu	25.430.394.735	13.145.163.873
YIL BAZINDA TOPLAMI		31.280.657.017	16.681.153.667
2009	Kuzey Afrika	7.415.775.505	2.237.692.894
	Yakın ve Orta Doğu	19.192.807.969	7.133.985.404
YIL BAZINDA TOPLAMI		26.608.583.474	9.371.678.298
2010	Kuzey Afrika	7.025.168.211	3.098.091.419
	Yakın ve Orta Doğu	23.294.872.805	13.010.827.844
YIL BAZINDA TOPLAMI		30.320.041.016	16.108.919.263
2011	Kuzey Afrika	6.700.804.893	3.342.054.719
	Yakın ve Orta Doğu	27.934.772.059	20.439.412.523
YIL BAZINDA TOPLAMI		34.635.576.952	23.781.467.242
2012 (İLK 8 AY)	Kuzey Afrika	6.187.505.691	2.096.555.394
	Yakın ve Orta Doğu	29.103.637.533	15.553.566.892
2012 YILININ İLK 8 AYI TOPLAMI		35.291.143.224	17.650.122.286

Yukarıdaki tabladan da görüleceği ile Ülkemizin, Yakın ve Ortadoğu ile Kuzey Afrika Ülkelerine ihracatı 2009 yılı haricinde her geçen yıl artış göstermiş ve 2012 yılının ilk 8 ayı itibarıyla, 2011 yılının toplam ihracat rakamının bile üzerine çıkmıştır.

2) Ülkemizin Libya ve Mısır'a olan ticaretinde, ihracat ve ithalat rakamları ile ihracat/ithalat yüzdesini gösterir tabloya aşağıda yer verilmekte olup 2011 ve 2012 yılı verileri geçicidir.

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

YILLAR	ULKE ADI	İHRACAT (\$)	İTHALAT (\$)	İHRACAT /İTHALAT (%)
2003 YILI	Libya	254.740.870	68.356.297	372,67
	Mısır	345.778.773	189.396.996	182,57
YIL TOPLAMI		600.519.643	257.753.293	232,98
2004 YILI	Libya	337.204.154	82.628.524	408,10
	Mısır	473.145.309	255.241.798	185,37
YIL TOPLAMI		810.349.463	337.870.322	239,84
2005 YILI	Libya	384.166.547	194.536.753	197,48
	Mısır	687.299.362	267.245.816	257,18
YIL TOPLAMI		1.071.465.909	461.782.569	232,03
2006 YILI	Libya	489.261.223	241.430.019	202,65
	Mısır	709.353.121	392.523.769	180,72
YIL TOPLAMI		1.198.614.344	633.953.788	189,07
2007 YILI	Libya	643.149.901	260.385.710	247,00
	Mısır	902.702.916	652.987.552	138,24
YIL TOPLAMI		1.545.852.817	913.373.262	169,25
2008 YILI	Libya	1.074.287.855	336.325.243	319,42
	Mısır	1.426.449.760	886.237.269	160,96
YIL TOPLAMI		2.500.737.615	1.222.562.512	204,55
2009 YILI	Libya	1.795.117.369	357.417.456	502,25
	Mısır	2.599.030.331	641.551.791	405,12
YIL TOPLAMI		4.394.147.700	998.969.247	439,87
2010 YILI	Libya	1.932.370.242	425.652.133	453,98
	Mısır	2.250.576.879	926.476.321	242,92
YIL TOPLAMI		4.182.947.121	1.352.128.454	309,36
2011 YILI	Libya	747.629.415	139.762.758	534,93
	Mısır	2.759.311.302	1.382.216.480	199,63
YIL TOPLAMI		3.506.940.717	1.521.979.238	230,42
2012 YILI (İLK 8 AY)	Libya	1.334.245.690	210.511.120	633,81
	Mısır	2.471.852.314	868.003.909	284,77
2012 YILI İLK 8 AY TOPLAMI		3.806.098.004	1.078.515.029	352,90

3) Ekonomi Bakanlığı'ndan alınan bilgiler doğrultusunda; Türkiye ile Suriye arasında sınır ticareti kapsamında söz konusu dönem itibarıyla kayda değer bir değişim bulunmamakta olup bahse konu dönem itibarıyla ticaretimiz daha çok ikili ticari ilişkiler çerçevesinde gelişmiştir.

4) 2011 yılının Ocak ayı ile 2012 yılının Ağustos ayı arasındaki süreç itibarıyla ay bazında olmak üzere, Ülkemiz ile Suriye arasındaki dış ticaret verileri, aşağıdaki tabloda sunulmakta olup 2012 yılına ait veriler geçicidir.

YIL	AYLAR	İHRACAT (\$)	İTHALAT (\$)	HACİM (\$)	DENGE (\$)
2011	OCAK	108.021.354	30.658.886	138.680.240	77.362.468
	ŞUBAT	104.447.496	62.848.840	167.296.336	41.598.656
	MART	188.738.874	32.631.235	221.370.109	156.107.639
	NİSAN	174.905.114	61.510.745	236.415.859	113.394.369

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

YIL	AYLAR	İHRACAT (\$)	İTHALAT (\$)	HACİM (\$)	DENGE (\$)
2011	MAYIS	117.142.100	24.764.892	141.906.992	92.377.208
	HAZİRAN	116.057.970	22.749.457	138.807.427	93.308.513
	TEMMUZ	211.573.725	22.105.646	233.679.371	189.468.079
	AĞUSTOS	140.713.712	19.783.440	160.497.152	120.930.272
	EYLÜL	144.584.729	18.095.841	162.680.570	126.488.888
	EKİM	140.825.724	19.438.774	160.264.498	121.386.950
	KASIM	91.649.861	12.313.967	103.963.828	79.335.894
	ARALIK	71.200.557	9.744.727	80.945.284	61.455.830
2011 YILI TOPLAMI		1.609.861.216	336.646.450	1.946.507.666	1.273.214.766
2012	OCAK	68.109.868	8.000.547	76.110.415	60.109.321
	ŞUBAT	62.786.882	6.102.657	68.889.539	56.684.225
	MART	41.640.280	7.562.753	49.203.033	34.077.527
	NİSAN	47.486.288	6.825.376	54.311.664	40.660.912
	MAYIS	43.922.545	8.425.599	52.348.144	35.496.946
	HAZİRAN	38.019.998	4.755.984	42.775.982	33.264.014
	TEMMUZ	31.141.533	6.668.413	37.809.946	24.473.120
	AĞUSTOS	26.547.633	4.687.700	31.235.333	21.859.933
2012 YILI İLK 8 AY TOPLAMI		359.655.027	53.029.029	412.684.056	306.625.998

5) Söz konusu bölgede yer alan illerimizin daha yüksek ekonomik güce ulaşması ve ihracata dönük üretimde yüksek katma değerli, teknoloji yoğun, yenilikçiliği ve istihdamı destekleyen politikalarla birlikte hammadde ve ara malı maliyetlerini azaltarak verimliliği artırmayı öngören politikaları uygulamaya devam etmesi ve işgücü, finans maliyetlerini azaltma ve yeni pazarlara açılma doğrultusunda gerekli adımları atması için her türlü destek verilmektedir. Ekonomi Bakanlığı'ndan edinilen bilgiler doğrultusunda; özellikle yeni açıklanan teşvik paketinde yer alan desteklerin bölge sanayisinin gelişiminde önemli rol oynayacağı ve söz konusu teşvikler sayesinde imalat sanayinde, üretimin artmasının önündeki engellerin önemli ölçüde azalıp yeni yatırımların önünün açılacağı düşünülmektedir.

Bununla birlikte; Suriye'de yaşanan olaylar nedeniyle, yine anılan Bakanlıkça bildirilen ve firmalarımızın mağduriyetlerinin azaltılabilmesi adına gerçekleştirilen çalışmalara ise aşağıda yer verilmiştir.

- ✓ Firmalarımızın karşılaştığı sorunları ve uğradıkları zararları tespit etmek üzere Ekonomi Bakanlığı bünyesinde, "Suriye İzleme Masası" kurulmuş olup firmalardan gelen bilgiler doğrultusunda firma sorunları, İzleme Masası tarafından yakından takip edilmektedir.
- ✓ Ekonomi Bakanlığı tarafından yürütülen alternatif güzergâhlar çalışması ve bu kapsamdaki teşvik paketi sonucunda; Mersin-Mısır(Port Said-Adabiya)-Suudi Arabistan(Duba) Ro-Ro seferleri, İskenderun-Mısır(Port Said-Adabiya)-Suudi Arabistan(Duba) Ro-Ro seferleri ve Mersin-Tripoli(Lübnan) Ro-Ro seferleri düzenlenmektedir.

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

- ✓ Suriye'deki olaylar nedeniyle zarara uğramış firmalarımızın tahakkuk aşamasındaki vergi borçları ile 6111 sayılı Kanun kapsamında geçmişten gelen vergi borçlarının mücbir sebep çerçevesinde ertelenmesi imkânı, Ekonomi Bakanlığı'nca sağlanan koordinasyon neticesinde getirilmiştir.
- ✓ Suriye'de faaliyette bulunan işverenlerimizin bu ülkedeki işyerlerinden kaynaklanan Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) prim borçları ile aynı işverenlerimizin Türkiye'de bulunan diğer işyerlerinden kaynaklanan SGK prim borçlarının mücbir sebep çerçevesinde ertelenmesi imkânı getirilmiştir.
- ✓ Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri Köprü Kredisi Programı kapsamında, Suriye'de iş yapan müteahhitlik firmalarına; 1,5 yıl geri ödemesiz olmak üzere, 3 yıl vadeli kredi kullanma imkânı getirilmiştir. Ayrıca, Suriye'ye ihracat taahhüdüyle kullanılmış, halen kredi riski açık kısa vadeli ihracat kredileri (reeskont kredisi hariç) ile Suriye'ye yapılan uluslararası taşımacılık hizmetleriyle taahhütleri kapatılacak halen riski açık "Uluslararası Nakliyat Pazarlama Kredileri"nin gelecek vadelerinin, talep edilmesi halinde, teşvik mevzuatında öngörülen sürelerle bağlı kalmak üzere uzatılmasına imkân sağlanmıştır.
- ✓ "Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik", 21 Eylül 2012 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup getirilen düzenleme ile firmalarımız Suriye ile ilgili olarak almış oldukları kredileri çok daha uygun koşullarda yapılandırabileceklerdir. Ayrıca, yeniden yapılandırma kapsamında ilave kredi kullandırılması halinde bu krediler için özel karşılık ayrılması da bankaların ihtiyarına bırakılmıştır.

Öte yandan; Suriye'de meydana gelen olaylardan etkilenen mükelleflerin vergi ödevleri açısından durumları ile ilgili olarak Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı ile de irtibata geçilmiş olup anılan Kurumdan alınan bilgilerde;

"213 sayılı Vergi Usul Kanununun 13 üncü maddesinde mücbir sebep halleri örnek verilmek suretiyle sayıldıktan sonra maddenin sonunda "gibi hallerdir" hükmüne yer verilerek, benzeri durumların da bu kapsamda değerlendirilebilmesine imkan sağlanmış; 15 inci maddesinde 13 üncü maddede yazılı mücbir sebeplerden herhangi birinin bulunması halinde bu sebep ortadan kalkıncaya kadar sürelerin işlemeyeceği, bu takdirde tarh zamanaşımının işlemeyen süreler kadar uzayacağı bu hükmün uygulanması için mücbir sebebin malum olması veya ilgililer tarafından ispat veya tevsik edilmesinin lazım olduğu, Maliye Bakanlığının mücbir sebep sayılan haller nedeniyle, bölge, il, ilçe, mahal veya afete maruz kalanlar itibarıyla mücbir sebep hali ilan etmeye ve bu sürede vergi ödevlerinden yerine getirilemeyecek olanları tespit etmeye yetkili olduğu hükme bağlanmıştır.

Ancak, ticari faaliyetlerin aksaması ya da hiç yapılamaz duruma gelmesi dolayısıyla yaşanan ekonomik sıkıntıların Vergi Usul Kanununun mücbir sebep hükümleri kapsamında mütalaa edilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, yukarıda yer verilen Kanun hükümlerine istinaden, Suriye'de meydana gelen olayların mücbir sebep olarak değerlendirilmesinin ve bu olaylardan etkilenen mükelleflerin durumunun Vergi Usul Kanununun 13 üncü maddesi uyarınca mücbir sebep hali olarak kabul edilmesinin mümkün olduğuna ilişkin 08.03.2012 tarihli ve 52 numaralı Vergi Usul Kanunu Sirküleri yayımlanmıştır.

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

Söz konusu Sirkülere göre, Suriye’de meydana gelen olaylardan etkilenen mükelleflerin durumlarını ispat veya tevsik eden bilgi ve vesikalarla etkilendikleri süreyi de belirtmek suretiyle gelir/kurumlar vergisi bakımından bağlı oldukları vergi dairesine müracaat etmeleri gerekmekte olup, mükelleflerin müracaatlarının tetkik edilmesi neticesinde, olaylardan vergi ödevlerinin yerine getirilmesine engel olacak derecede etkilendiklerinin anlaşılması halinde, durumları mücbir sebep kapsamında değerlendirilebilecektir.” ifadelerine yer verilmiştir.

Diğer taraftan; Bakanlığım görev alanına giren konular itibarıyla ise; Bakanlığımca, sadece söz konusu bölge için değil, tüm ülke genelinde önemli kazanımlar elde edilmesini hedefleyen çalışmalar, sürdürülmektedir. Bu çalışmaların biri de; ülkemizin ekonomik ve toplumsal hayatında vazgeçilmez öneme sahip olan esnaf ve sanatkarlar için kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte esnaf ve sanatkarlar meslek kuruluşlarının da katılımıyla hazırlanan ve Yüksek Planlama Kurulu’nun 9 Nisan 2010 tarihli kararı ile kabul edilmesini müteakip yürürlüğe konulmuş olan “Esnaf ve Sanatkarlar Değişim, Dönüşüm, Destek Strateji Belgesi (3D) ve Eylem Planı (ESDEP)”dır.

Ülkemizde; ekonomik ve sosyal kalkınmanın dengeli biçimde sağlanması, dağıtılması ve sürdürülmesine yaptıkları katkı, işsizliğin azaltılması ve yeni istihdam alanlarının oluşturulmasında oynadıkları rol ve piyasa koşullarında meydana gelen değişmelere hızlı uyum sağlayabilen esnek yapıları, esnaf ve sanatkarları ekonomik, toplumsal ve sosyal yönlerden vazgeçilmez konuma taşımaktadır.

“Esnaf ve Sanatkarlar Değişim, Dönüşüm, Destek Strateji Belgesi (3D) ve Eylem Planı (ESDEP)”nda, esnaf ve sanatkarların değişim ve dönüşüm yönünün belirlenmesi amacıyla; “Büyümeyi, sürekli gelişmeyi ve kalıcı olmayı hedefleyen, ahlaki değerlerden ödün vermeyen, ulusal ve uluslararası gelişmeleri takip eden, teknolojiyi kullanmak ve müşteri ile birebir ilişki kurmak suretiyle müşteriye özel mal ve hizmet üretebilen, işbirliği ve ortak çalışmaya açık olan bir esnaf ve sanatkar” vizyonu ortaya konmuştur.

Bu vizyon ve temel hedefi gerçekleştirmek için “7 Öncelik” ve “30 Tedbir” geliştirilmiştir.

Bu çerçevede belirlenen öncelikler aşağıda gösterilmiştir.

- 1- Kredi ve Finansman Şartlarının İyileştirilmesi,
- 2- Vergi, İstihdam ve Diğer Yükümlülüklerin Azaltılması,
- 3- Eğitim ve Danışmanlık Hizmetlerinin Geliştirilmesi,
- 4- Yenilikçilik ve Girişimciliğin Geliştirilmesi,
- 5- Altyapı, Kümelenme ve Ortaklık Faaliyetlerinin Desteklenmesi,
- 6- Hukuki Düzenlemelerin Yapılması,
- 7- Esnaf ve Sanatkarların AB Programlarından Faydalanmasının Sağlanması.

ESDEP kapsamında yapılan çalışmalara Bakanlığımca yoğun bir şekilde devam edilmektedir.

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

6) Ekonomi Bakanlığı'ndan alınan bilgiler doğrultusunda;

- 2011 yılı itibarıyla, Ülkemiz ile İran arasındaki ihracatta, sırasıyla “Nükleer reaktörler, kazan; makina ve cihazlar, aletler, parçaları” başlıklı 84 üncü fasıldaki, “Demir ve çelik” başlıklı 72 nci fasıldaki ve “Plastik ve plastikten mamul eşya” başlıklı 39 uncu fasıldaki eşya ilk üç sırayı alırken;
- Aynı yıl itibarıyla, İran'dan Ülkemize gerçekleştirilen ithalatta, sırasıyla “Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahzarları, mumlar” başlıklı 27 inci fasıldaki, “Bakır ve bakırdan eşya” başlıklı 74 üncü fasıldaki ve “Plastik ve plastikten mamul eşya” başlıklı 39 uncu fasıldaki eşya ilk üç sırada yer almaktadır.

Bununla birlikte yine anılan Bakanlıktan edinilen bilgiler doğrultusunda;

- 2012 yılının ilk 8 ayı itibarıyla, Ülkemiz ile İran arasındaki ihracatta, sırasıyla “İnciler, kıymetli taş ve metal mamulleri, madeni paralar” başlıklı 71 inci fasıldaki, “Nükleer reaktörler, kazan; makina ve cihazlar, aletler, parçaları” başlıklı 84 üncü fasıldaki ve “Demir ve çelik” başlıklı 72 nci fasıldaki eşya ilk üç sırada yer almış,
- Aynı dönem itibarıyla, İran'dan Ülkemize gerçekleştirilen ithalatta, sırasıyla “Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahzarları, mumlar” başlıklı 27 inci fasıldaki, “Plastik ve plastikten mamul eşya” başlıklı 39 uncu fasıldaki ve “Bakır ve bakırdan eşya” başlıklı 74 üncü fasıldaki eşya ilk üç sırayı oluşturmuştur.

7) Gerek Ekonomi Bakanlığı'ndan edinilen bilgiler, gerekse Bakanlığımca derlenen bilgiler uyarınca; Türkiye ile İran arasındaki dış ticareti, 1991-2011 yılları arasındaki süreç itibarıyla, yıl bazında gösterir tablo aşağıda sunulmuştur.

TÜRKİYE-İRAN DIŞ TİCARET (DOLAR)		
YIL	İHRACAT	İTHALAT
1991	486.903.125	90.537.611
1992	455.211.185	364.882.735
1993	290.142.324	667.026.842
1994	249.784.302	692.408.696
1995	268.433.937	689.476.335
1996	297.521.435	806.335.161
1997	307.007.494	646.401.629
1998	194.696.358	433.026.395
1999	157.814.999	635.928.166
2000	235.784.797	815.730.198
2001	360.535.772	839.800.076
2002	333.962.009	920.971.696
2003	533.786.239	1.860.682.809
2004	813.031.280	1.962.058.691
2005	912.940.054	3.469.705.759
2006	1.066.901.631	5.626.610.156
2007	1.441.190.094	6.615.393.849
2008	2.029.759.634	8.199.688.999
2009	2.024.546.255	3.405.985.565
2010	3.044.177.151	7.645.007.868
2011	3.589.634.590	12.461.532.358

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

8) 2012 yılının 1 inci ve 8 inci ayları itibarıyla, Türkiye'nin dış ticaretinin gelişimini gösterir tablo aşağıda sunulmaktadır.

2012 YILI İTİBARIYLA DIŞ TİCARETİN GELİŞİMİ (BİN DOLAR)			
	Ocak Ayı İtibarıyla	Sadece Ağustos Ayı İtibarıyla	Değişim %
İhracat	10.350.061	12.874.222	24,4
İthalat	17.375.854	18.735.736	7,8
Hacim	27.725.915	31.609.958	14,0